

“TASDIQLAYMAN”

**“IXTISOSLASHGAN MALAKA
OSHIRISH MUASSASASI” MChJ**

Direktori

I. Iminov

“26” noyabr 2025 yil

**“IXTISOSLASHGAN MALAKA
OSHIRISH MUASSASASI” MCHJ**

O‘quv kursi va xizmati bo‘yicha;

“Oilaga tayyorlash va uy hamshirasi”

Malaka oshirish kurslari

O‘quv dasturi

Tuzuvchi:

Kimsanova Irodabonu Zafarjon qizi

KIRISH

Oilaga tayyorlash va uy hamshirasi

1-MODUL: Uy hamshirasi faoliyatining mazmuni va kasbiy roli (8 soat)

- Uy sharoitida tibbiy yordam va parvarish tushunchasi
 - Uyga chiqqan hamshiraning huquq va majburiyatlari
 - Oilaviy tibbiy xizmatning roli, aholining ishonch darajasini oshirish
 - Uyga chiqish tartibi, rejalashtirish, sanitariya talablariga rioya qilish
-

☒ **2-MODUL: Bemorni uyda qabul qilish va parvarish asoslari (10 soat)**

- Uyda bemor holatini tahlil qilish: ko‘zdan kechirish, hayotiy belgilar
 - Yotib davolanuvchilarni yuvish, bo‘yash, tozalash, gigiyena yordam ko‘rsatish
 - To‘shakda yotgan bemorni aylantirish, charchash va yotoq yaralarining oldini olish
 - Uy sharoitida o‘lchovlar: bosim, puls, harorat, diurez
-

☒ **3-MODUL: Oila a‘zolarini parvarishga tayyorlash va o‘qitish (10 soat)**

- Bemor qarindoshlari bilan muloqot, psixologik yondashuv
 - Soddashtirilgan dori-gigiyena tartibini tushuntirish
 - Parvarish rejasini tuzish: oziqlanish, uyqu, suyuqlik, jismoniy harakat
 - Zarur holatlarda shifokorga murojaat qilish belgilari
-

☒ **4-MODUL: Tug‘ruqdan keyingi patronaj va onani oilaviy tayyorlash (10 soat)**

- Yangi tug‘ilgan chaqaloqni uyda parvarish qilish: emizish, gigiyena, qizilo‘ngachni tozalash
 - Ona sog‘lig‘ini baholash: qon bosimi, ko‘krak sog‘ligi, holsizlik belgilari
 - Oilani emlash kalendari bo‘yicha tayyorlash, bolani kasalliklardan himoya qilish
 - Ona sutining ahamiyati va sun‘iy ozuqa xatarlari haqida tushuntirish
-

☒ 5-MODUL: Keksalar va surunkali kasalliklilarni uyda parvarish qilish (12 soat)

- Gipotoniya, diabet, yurak kasalligi, insultdan keyingi holatlarda yordam
 - Reabilitatsiya elementlari: massaj, nafas mashqlari, tana harorati nazorati
 - Oila a'zolariga psixologik ko'mak va motivatsion maslahat
 - Surunkali kasalliklar bo'yicha uy monitoring jurnali yuritish
-

☒ 6-MODUL: Uy sharoitida xavfsizlik, dezinfeksiya va hisobotlar (10 soat)

- Uy sharoitida infeksiyani oldini olish choralari: antiseptiklar, qo'l yuvish, bir martalik vositalar
- Katta yoshlilar, nogironlar yoki yotib qolgan bemorlar uchun xavfsizlik tartiblari
- Uy sharoitidagi muolajalarni qayd etish: patronaj varaqasi, tashrif kundaligi
- Bajarilgan xizmatlar bo'yicha oilaga axborot berish va yozma hujjatlar

1-MODUL: Uy hamshirasi faoliyatining mazmuni va kasbiy roli

Davomiyligi: 8 akademik soat

Modul turi: Nazariy + ko'rgazmali amaliy elementlar bilan

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarda uy sharoitida tibbiy xizmat ko'rsatishning maqsadi, huquqiy asosi, kasbiy vazifalari va uy hamshirasi sifatida oilaviy tibbiy xizmatda tutgan o'rnini haqida to'liq tasavvur hosil qilish.

Modul mazmuni:

Uyda tibbiy parvarish — bu kasalxona sharoitida bo'lmagan, lekin professional tibbiy nazoratga muhtoj bemorlar uchun ko'rsatiladigan birlamchi yordam turi hisoblanadi. Uy hamshirasi – bu xizmatning asosi bo'lib, u bemorning oilasi bilan yaqin ishlaydi, sog'lig'i haqida ma'lumot to'playdi, muolajalarni kuzatadi va ijtimoiy-psixologik ko'mak beradi.

1. Uyda tibbiy xizmatning mohiyati va zarurligi:

- Keksalar, nogironlar, surunkali kasalliklar bilan yashovchi bemorlar sonining ortishi
 - Qariyalar, yolg'iz yashovchilar, postoperatsion va reabilitatsiya davridagi bemorlar uchun doimiy tibbiy kuzatuv zarurati
 - Tibbiy muassasalar yuklamasini kamaytirish va individual parvarish samaradorligi
-

2. Uy hamshirasining asosiy funksiyalari:

- Bemorning ahvolini dastlabki baholash (ko'zdan kechirish, o'lchovlar, suhbat)
 - Dori vositalari, parhez, gigiyena, harakat tartibi bo'yicha oilaga tavsiya berish
 - Parvarish rejasini ishlab chiqish va kuzatib borish
 - Zarur hollarda shifokorga xabar berish, yo'llash, patronaj hisobotlarini yuritish
-

3. Uyga chiqish va tashrif madaniyati:

- Bemorga uyda murojaat qilish tartibi (oldindan ogohlantirish, sanitariya talablariga rioya qilish)
 - Shaxsiy gigiyena va himoya vositalaridan foydalanish (qo'lqop, niqob, antiseptik)
 - Uyda aloqa o'rnatish: oila a'zolari, parvarish qiluvchi shaxslar bilan muloqot
 - Vaqt, xulq-atvor, mas'uliyat va aniqlik — uy parvarishida asosiy etika tamoyillari
-

4. Uy hamshiralik xizmatining huquqiy va tashkiliy asoslari:

- O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi tomonidan belgilangan patronaj tartibi
 - Hududiy oilaviy poliklinikalar bilan o'zaro muvofiqlik
 - Patronaj varaqasi, tashrif kundaligi, ko'rsatkichlar jadvali
 - Tibbiy axborot maxfiyligi va huquqiy javobgarlik
-

5. Uy sharoitida xizmat ko'rsatishdagi asosiy cheklovlar va ehtiyot choralari:

- Infeksion xavf mavjud bo'lgan holatlarda tashrifdan voz kechish tartibi
 - Bemor yoki oila a'zolarining salbiy munosabati: vaziyatni baholash va xabardor etish
 - Parvarishda shaxsiy xavfsizlik (masalan: hayotiy xavf, tajovuzkor muhit) bo'yicha choralar
-

Amaliy mashg'ulotlar:

- Uyga chiqish oldidan tayyorgarlik bo'yicha ssenariy (sumka, vositalar, hujjatlar)
 - Uy tashrifini modellashtirish (rol-o'yin shaklida) – bemor bilan muloqot, axloqiy yondashuv
 - Tashrif kundaligini to'ldirish va yozma axborotni rasmiylashtirish
-

Modul yakuniy natijalari:

Ushbu modulni o'zlashtirgan tinglovchi:

- Uyda tibbiy parvarish xizmatining mohiyatini tushunadi
- Uy hamshirasi sifatida kasbiy funksiyalar va javobgarlikni anglaydi
- Uy sharoitida madaniyatli, gigiyenik va xavfsiz muhitda xizmat ko'rsatadi
- Tibbiy hujjatlarni yuritadi, oila a'zolari bilan ijtimoiy muloqotni yo'lga qo'ya oladi

2-MODUL: Bemorni uyda qabul qilish va parvarish asoslari

Davomiyligi: 10 akademik soat

Modul turi: Nazariy + amaliy (parvarish mashg'ulotlari, simulyatsiyalar bilan)

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarni uy sharoitida yotuvchi yoki nogiron bemorlarni qabul qilish, ularning hayotiy belgilarini kuzatish, gigiyenik va psixologik parvarish ko'rsatish, uy muhitida xavfsiz xizmat tashkil etish bo'yicha amaliy ko'nikmalar bilan ta'minlash.

Modul mazmuni:

Uyda parvarish ko'rsatish — bu nafaqat muolaja, balki insoniy yondashuv, gigiyena, xavfsizlik, suhbatu-ruhiy ko'makni o'z ichiga olgan kompleks xizmatdir. Har bir uyga kirilganida hamshira nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy, psixologik va madaniy mas'uliyatni zimmasiga oladi. Bemor bilan bevosita ishlovchi uy hamshirasi bemorning turmush tarziga mos, real imkoniyatlarda to'liq yordam ko'rsatishni bilishi kerak.

1. Bemorni uyda qabul qilish tartibi:

- Uy sharoitining tibbiy xizmat uchun holatini baholash (tozalik, yoritish, havoning aylanishi)
 - Bemorning joylashuvi, to'shak holati, harakatlanish imkoni
 - Dastlabki suhbat, shikoyatlarni eshitish, oila a'zolari bilan tanishish
 - Bemorning holatini vizual, taktil (qo'l bilan tekshirish) va oddiy qurilmalar bilan baholash
-

2. Hayotiy ko'rsatkichlarni uy sharoitida kuzatish:

- **Arterial bosim:** manual yoki avtomatik tonometr bilan o'lchash
 - **Puls:** soni, ritmi, kuchi
 - **Tana harorati:** kontaktli va kontaktsiz termometrlar
 - **Diurez va defekatsiya:** hajm, chastota, o'zgarishlar
 - **Nafas olish va terining holati** (rang, namlik, yaralar)
-

3. Bemorni gigiyenik parvarish qilish:

- Yotgan bemorning tanasini yuvish, soch va og'iz gigiyenasini saqlash
 - O'zini o'zi tuta olmaydigan bemorlar uchun to'shakni almashtirish, pampers, siydik idishi bilan ishlash
 - Haroratni nazorat qilish, yotoq joyini shamollatish
 - Parvarishda shaxsiy himoya vositalarini to'g'ri qo'llash
-

4. Yotgan bemor bilan ishlashdagi ehtiyot choralar:

- Bemorni charchatmaslik, birdan harakatlantirmaslik
- Yotoq yaralarining oldini olish: pozitsiyani o'zgartirish, maxsus vositalar (to'shak halqasi, hava yostiqlari)
- Suyak sinishi xavfi bo'lgan hollarda harakatlarni cheklash

- Issiqlik terapiyasi, kompress va boshqa yengil muolajalar
-

5. Uyda muomala va psixologik parvarish:

- Bemor bilan muloqotda xushmuomalalik, mehr va sabr
 - O'zini yakkalangan his qilayotgan bemorlar bilan psixologik yondashuv
 - Bemorning irodasini e'tiborga olish, uni ruhlantirish, qo'llab-quvvatlash
 - Oila a'zolarining parvarishga bo'lgan yondashuvini kuzatish
-

Amaliy mashg'ulotlar:

- Yotgan bemorning to'shagini almashtirish (simulyatsiya asosida)
 - Hayotiy ko'rsatkichlarni uy sharoitida o'lchash (termometr, tonometr, puls)
 - Yotoq yarasini aniqlash va parvarish qilish texnikasi
 - Oila a'zolari bilan suhbat va xatti-harakatni muhokama qilish (rol-o'yin)
-

Modul yakuniy natijalari:

Ushbu modulni muvaffaqiyatli tugatgan tinglovchi:

- Uy sharoitida bemorning umumiy holatini to'g'ri baholay oladi
- Gigiyenik, psixologik va fiziologik parvarishni samarali tashkil etadi
- Oila a'zolariga tavsiya bera oladi va xavfsiz muhitni yaratadi
- Hayotiy belgilarni kuzatib borish, tibbiy yozuvlarga qayd kiritish ko'nikmalariga ega bo'ladi

3-MODUL: Oila a'zolarini parvarishga tayyorlash va o'qitish

Davomiyligi: 10 akademik soat

Modul turi: Nazariy + amaliy (trening, rol-o'yinlar, suhbat usullari bilan)

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarda uy sharoitida parvarish olayotgan bemorlarning oila a'zolari bilan to'g'ri muloqot qilish, ularni tibbiy parvarishga tayyorlash va o'qitish bo'yicha muhim bilim va amaliy ko'nikmalarni shakllantirish.

Modul mazmuni:

Uyda sogʻliqni saqlash faqat hamshira zimmasiga tushmaydi — bu oilaning har bir aʼzosi ishtirok etadigan jarayon. Hamshira ularni toʻgʻri yoʻnaltirishi, muolajalarda yordamchi boʻlishga oʻrgatishi, psixologik tayyorgarlikdan oʻtkazishi va masʼuliyatni baham koʻrishga jalb qilishi zarur. Mazkur modul shularni oʻrgatishga xizmat qiladi.

1. Oila aʼzolari bilan muloqot qilish koʻnikmalari:

- Suhbatni toʻgʻri boshlash, oilaning savollariga sabr bilan javob berish
 - Bemorning oldida noxush tibbiy faktlarni muhokama qilmaslik
 - Har bir oila aʼzosining bemorga boʻlgan munosabatini baholash
 - Madaniy, diniy va ijtimoiy qadriyatlarga hurmat bilan yondashish
-

2. Oila aʼzolarini sogʻliqni saqlashga jalb etish:

- Bemor ovqatini tayyorlash, ovqatlantirish va ovqatlanish vaqtini kuzatish
 - Ichimlik rejimi, dori berish tartibi, yotoqni almashtirish, holatini oʻzgartirish
 - Bemor bilan suhbatda qoʻllab-quvvatlash, umid uygʻotish, ruhiy mustahkamlash
 - Vaqtida shifokorga murojaat qilish belgilarini tushuntirish
-

3. Oddiy tibbiy manipulatsiyalarga oʻrgatish:

- Tana haroratini oʻlchash, qon bosimini kuzatish
 - Yotoq yaralarining oldini olish (har 2-3 soatda harakatlantirish)
 - Uy sharoitida foydalaniladigan antiseptiklar va vositalardan foydalanish
 - Ogʻir bemorlarni oziqlantirish (yumshoq ovqat, qoʻllab-quvvatlash pozitsiyasi)
-

4. Parvarish rejasini tuzish va u bilan tanishtirish:

- Kunlik tartib: uygʻonish, ovqatlanish, muolaja, dam olish, aʼzolar almashinuvi
- Oila uchun oddiy “Check-list” tayyorlash: vazifalar roʻyxati
- Har bir ish uchun masʼul oila aʼzosini belgilang (navbatlashish tartibi)

- Rejada bemorning hissiyotlari va kayfiyati ham nazorat qilinadi
-

5. Psixologik qo'llab-quvvatlash:

- Bemorning ruhiy tushkunlikka tushmasligi uchun yaqinlarining roli
 - Oila a'zolari o'zlarini ruhiy jihatdan tayyorlashga muhtoj — hamshiradan maslahatlar
 - Stress, charchoq va xavotirga qarshi amaliy maslahatlar (nafas mashqlari, suhbat, ko'mak)
-

Amaliy mashg'ulotlar:

- Rol-o'yin: "Ona bemor, qizi qarovchi. Hamshira qanday o'rgatadi?"
 - Oddiy manipulyatsiyalarni oila a'zosiga o'rgatish (bosim o'lchash, to'shakni almashtirish)
 - "Oila parvarish rejasi" ni tuzish (kunlik)
 - "Bemorni ruhlantirish" bo'yicha suhbat simulyatsiyasi
-

Modul yakuniy natijalari:

Modulni o'zlashtirgan tinglovchi:

- Oila a'zolari bilan muloqotda samarali, etuk va madaniyatli bo'ladi
- Ularni bemor parvarishiga jalb etish uchun to'g'ri yo'l tutadi
- Oddiy tibbiy yordam va gigiyena amallarini o'rgata oladi
- Parvarish rejasini tuzib, oilaga tarqatadi va nazorat qiladi
- Bemor va uning oilasi uchun ruhiy tayanch bo'lish ko'nikmasiga ega bo'ladi

4-MODUL: Tug'ruqdan keyingi patronaj va onani oilaviy tayyorlash

Davomiyligi: 10 akademik soat

Modul turi: Nazariy + amaliy (ko'rgazma, trening va simulyatsiyalar bilan)

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarga yangi tug'ilgan chaqaloq va ona uchun uy sharoitida patronaj xizmatini ko'rsatish, oilani emlashga, gigiyenaga, emizishga va ruhiy qo'llab-quvvatlashga tayyorlash bo'yicha amaliy bilim va ko'nikmalarni shakllantirish.

Modul mazmuni:

Tugʻruqdan keyingi davr — oilada yangi hayot boshlanishining murakkab, ammo nozik bosqichidir. Uy hamshirasi bu davrda ona va chaqaloqning holatini baholaydi, oilani oʻrgatadi, ruhiy madad beradi va sogʻliqni saqlash tizimi bilan uzviy aloqani taʼminlaydi. Toʻgʻri patronaj chaqaloq oʻlimining oldini olishda, onaning depressiyadan chiqishida va sogʻlom oila shakllanishida hal qiluvchi rol oʻynaydi.

1. Onaning sogʻligʻini baholash:

- Qon bosimi, tana harorati, qon ketish belgilari
 - Koʻkrak sogʻligʻi: yalligʻlanish, sut tiqilishi, qattqlik, qizish
 - Bachadon involyutsiyasi va lohusalik holatlari
 - Ovqatlanish, dam olish, suyuqlik ichish tartibi
-

2. Chaqaloqni kuzatish va parvarish qilish:

- Nafas olishi, teri rangi, kindik holati, ovqatga boʻlgan talabi
 - Yuzaki va chuqur harorat oʻzgarishlari, siydik va najas koʻrinishi
 - Kindikni ishlov berish, koʻz va burun gigiyenasi
 - Emizish texnikasi, emish holati, ogʻiz yuvish, qusishdan himoya
-

3. Emlashga tayyorlash va kalendarni tushuntirish:

- 1-kun: BCG va gepatit B vaksinalari
 - 2 oylikdan boshlab rejali vaksinalar (DPT, polio, pnevmokokk va b.)
 - Onaning va oila aʼzolarining savollariga ilmiy asosda javob berish
 - Emlash kartasi (Φ063) bilan ishlash va nazorat qilish
-

4. Oilani ruhiy va ijtimoiy tayyorlash:

- Onada paydo boʻlishi mumkin boʻlgan postnatal depressiya belgilari
- Er va boshqa aʼzolarining onaga nisbatan mehrli va hushyor boʻlishi
- Yolgʻizlik, charchoq, xavotir bilan ishlashda oddiy maslahatlar
- Onani ragʻbatlantirish, chaqaloq bilan emotsional aloqani mustahkamlash

5. Gigiyena va xavfsizlik qoidalari:

- Uyda harorat, yotoq va yuvinish vositalarining holati
 - Chaqaloq yuvinadigan suv harorati, xonani shamollatish
 - Uyda tamaki chekish, keraksiz mehmonlar va yuqumli bemorlar xavfi
 - Uyda oddiy antiseptiklardan foydalanish tartibi
-

Amaliy mashg'ulotlar:

- Onani vizual va funksional baholash (ko'krak, bosim, umumiy holat)
 - "Qo'lda emizish holati" va "bola yuvish texnikasi" bo'yicha trening
 - Emlash jadvalini tushuntirish (rol-o'yin shaklida)
 - Ruhiy qo'llab-quvvatlovchi suhbatni tashkil qilish
-

Modul yakuniy natijalari:

Ushbu modulni o'zlashtirgan tinglovchi:

- Tug'ruqdan keyingi onani va chaqaloqni baholashga qodir bo'ladi
- Uy sharoitida chaqaloq va onaning gigiyenasini ta'minlay oladi
- Oilani emlash, parvarish va xavfsizlik qoidalariga tayyorlaydi
- Ruhiy holatni nazorat qiladi, depressiya belgilari bo'yicha maslahat beradi
- Emlash kartasi bilan ishlaydi va oilaviy mas'uliyatni rag'batlantira oladi

5-MODUL: Keksalar va surunkali kasalliklilarni uyda parvarish qilish

Davomiyligi: 12 akademik soat

Modul turi: Nazariy + amaliy (ko'rgazmali mashg'ulotlar, holat tahlillari bilan)

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarda uy sharoitida parvarish talab qiluvchi keksa va surunkali kasallikka chalingan bemorlar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish, reabilitatsion muolajalarni uy sharoitida tashkil qilish, oilani bu borada tayyorlash va qo'llab-quvvatlash bo'yicha amaliy tajriba hosil qilish.

Modul mazmuni:

Keksalar va surunkali kasalliklilar uy sharoitida tibbiy, psixologik va ijtimoiy parvarishga eng ko‘p muhtoj bo‘lgan guruhdir. Uy hamshirasi ularning dori qabulini, holatini, harakat faoliyatini va ruhiy holatini doimiy kuzatib boradi. Bu modulda bemor holatiga individual yondashuv, uy reabilitatsiyasi va oilaviy ishtirok asoslari o‘rgatiladi.

1. Keksalarda tez-tez uchraydigan holatlar:

- Yurak ishemik kasalligi, gipertoniya, insultdan keyingi holatlar
 - Qandli diabet, buyrak yetishmovchiligi, artroz-artrit
 - Alzheimer, Parkinson va boshqa degenerativ holatlar
 - Ko‘rish, eshitish, harakatlanish va yod xotira pasayishiga mos yondashuv
-

2. Uy sharoitida parvarish asoslari:

- Holsizlik, charchoq, yotib qolish holatlarida maxsus muhit tayyorlash
 - To‘shak, kreslo, hojatxona yaqinligi, qo‘llab-quvvatlovchi moslamalar (noyabrlar, tayoqcha)
 - Qon bosimi, glyukoza, tana harorati va siydik miqdorini muntazam kuzatish
 - Ovqatlanish, dori ichish va uyqu rejimiga rioya qilish
-

3. Surunkali bemorlar uchun uy reabilitatsiyasi:

- Nafas mashqlari, yengil jismoniy mashqlar, qo‘l-oyoq harakatlari
 - Massaj, issiq-kompress, maxsus yostiqchalardan foydalanish
 - Psixologik faoliyatni rag‘batlantirish: kitob o‘qish, suhbat, musiqa terapiyasi
 - Yotoq yaralarini oldini olish bo‘yicha har 2–3 soatda holatni o‘zgartirish
-

4. Bemor va oila bilan muloqot:

- Qarovchi a‘zolarga parvarish texnikasini o‘rgatish (yuvish, oziqlantirish, harakatlantirish)
 - Ruhiy tushkunlik, yolg‘izlik hissi bilan kurashish (suhbat, e‘tibor)
 - Oila a‘zolari o‘rtasida navbatchilik va vazifa bo‘linishini tashkil qilish
 - Keksalarga hurmatli va sabrli yondashuvni targ‘ib qilish
-

5. Kuzatuv va hujjat yuritish:

- “Uy nazorati kartasi” (qon bosimi, dori ichish, simptomlar)
 - Bemor holatini tahlil qilish varaqasi (har 3 kunlik baholash)
 - Favqulodda holat belgilarini qayd etish (isitma, og‘riq, nafas o‘zgarishi, hushsizlanish)
 - Davolovchi shifokorga o‘z vaqtida xabar berish tartibi
-

Amaliy mashg‘ulotlar:

- Yotoqda yotgan keksa bemorni parvarish qilish bo‘yicha simulyatsiya
 - Reabilitatsion mashqlar: nafas olish, to‘shakda harakatlantirish, qo‘lni mashq qildirish
 - Ovqatlantirish va dori ichirish holatlari uchun rol-o‘yin
 - Uy nazorati kartasini to‘ldirish va tahlil qilish
-

Modul yakuniy natijalari:

Modul yakunida tinglovchi:

- Keksalar va surunkali kasalliklilar holatini to‘g‘ri baholay oladi
- Ularni uy sharoitida xavfsiz va to‘liq parvarish qila oladi
- Reabilitatsion mashqlarni tashkil eta oladi
- Oila a‘zolarini bu jarayonga jalb qiladi va ruhiy qo‘llab-quvvatlaydi
- Bemor holati haqida yozma hisob yuritadi va shifokor bilan aloqani saqlaydi

6-MODUL: Uy sharoitida xavfsizlik, dezinfeksiya va hisobotlar

Davomiyligi: 10 akademik soat

Modul turi: Nazariy + amaliy (tahliliy mashg‘ulotlar, hujjat to‘ldirish va baholash asosida)

Modulning maqsadi:

Tinglovchilarga uy sharoitida parvarishlanayotgan bemorlar uchun xavfsiz muhit yaratish, dezinfeksion choralarni to‘g‘ri tashkil qilish, uy parvarishiga oid tibbiy hujjatlarni yuritish va nazorat mexanizmlarini ishlab chiqish bo‘yicha zarur bilim va ko‘nikmalarni berish.

Modul mazmuni:

Uyda parvarishning sifati — ko‘pincha muhit xavfsizligi, tozalik va aniqlikka bog‘liq. Bu modulda hamshira sifatida bemor va u bilan yashovchi oila a‘zolari salomatligi uchun uy sharoitini xavfsiz, gigiyenik va nazorat ostida ushlab turish uchun zarur bo‘lgan ko‘nikmalar shakllantiriladi. Shuningdek, barcha xizmatlar, kuzatuvlar va tavsiyalar yozma ravishda hujjatlashtirilishi ta‘minlanadi.

1. Uy sharoitida xavfsizlik choralarini tashkil qilish:

- Yotib qolgan bemor uchun yotoq xavfsizligi (tormozli ko‘rpa, chekka panjaralar)
 - Elektr tokidan, issiq suvdan va sirg‘anib ketishdan himoya qilish
 - Yoshi katta bemorlarda yiqilishning oldini olish (tayoq, stul ushlagichi, g‘ovakni yo‘qotish)
 - Kichik bolalar yoki ruhiy holati o‘zgargan bemorlar uchun maxsus e‘tibor
-

2. Dezinfeksiya va gigiyenik tozalash qoidalari:

- Uyda ishlatiladigan antiseptiklar: xloramin, septil, vodorod peroksid, spirt
 - Ovqatlanish, hojatxona, yotoq zonalarini alohida gigiyena bilan nazorat qilish
 - Bir martalik vositalarni ishlatish va utilizatsiya qilish tartibi
 - Uyda tibbiy chiqindilar (pampers, bog‘lov materiallari, igna) bilan ishlash
-

3. Hujjatlar bilan ishlash va yozma hisobot yuritish:

- **Patronaj tashrif varaqasi** – tashrif sanasi, bemorning holati, muolajalar, tavsiyalar
 - **Uy parvarish kundaligi** – har kunlik holat, o‘lchovlar, parvarish choralari
 - **Parvarish nazorat jadvali** – oila a‘zolari uchun: qachon, kim, nima bajardi
 - Zarur hollarda bemorni statsionar davolanishga yo‘naltirish hujjatlari
-

4. Monitoring va xavf belgilarini qayd etish:

- Bemorning holatidagi o‘zgarishlarni hujjatga qayd qilish: isitma, qon bosimi, siydik o‘zgarishi
 - Dori vositalariga allergik reaksiya, og‘riq kuchayishi, hushsizlanish holatlari
 - Ushbu belgilarni aniqlashda darhol shifokorga xabar berish va yozib qo‘yish tartibi
-

5. Maxfiylik va axborot muhofazasi:

- Bemor haqidagi ma’lumotlarni faqat mutasaddilarga aytish
 - Hujjatlarda noaniq, bo‘rttirilgan yoki noto‘g‘ri ma’lumot bermaslik
 - Oilaviy mojarolarni hujjatlarda qayd etmaslik — og‘zaki xabardorlik bilan cheklanish
-

Amaliy mashg‘ulotlar:

- Uyda xavfli muhitni aniqlash (rasmlar orqali) va xavfsizlik choralari ishlab chiqish
 - “Parvarish kundaligi”ni to‘ldirish (real holat asosida)
 - Dezinfeksion vositalar bilan ishlash tartibi bo‘yicha ko‘rsatma tayyorlash
 - Nazorat jadvali tuzish va undagi harakatlarni rejalashtirish
-

Modul yakuniy natijalari:

Tinglovchi quyidagilarga erishadi:

- Uy sharoitida parvarish uchun xavfsiz va sog‘lom muhit yaratishni biladi
- Antiseptika va dezinfeksiya qoidalariga amal qiladi
- Tibbiy kuzatuv va maslahatlarni yozma shaklda qayd eta oladi
- Oila a‘zolari ishtirokida nazorat va parvarish rejasini yurita oladi
- Hujjatlarni qonuniy va aniq tarzda yuritishga mas’uliyatli yondashadi

XULOSA

“Oilaga tayyorlash va uy hamshirasi” malaka oshirish kursi — uy sharoitida tibbiy yordam ko‘rsatish, sog‘lom turmush tarzini shakllantirish, parvarish madaniyatini oilaga singdirish va aholining tibbiy savodxonligini oshirishga qaratilgan amaliy o‘quv dasturidir.

Kurs davomida tinglovchilar quyidagi bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘ladilar:

- Uyda xizmat ko‘rsatishning huquqiy va kasbiy tamoyillarini anglaydi
- Yotib qolgan, keksa yoki surunkali kasalliklarga chalingan bemorlarni parvarish qiladi
- Onalar va chaqaloqlar bilan ishlashda patronaj xizmatini professional darajada amalga oshiradi
- Oila a‘zolarini parvarish jarayoniga jalb etadi, ularga muolajalarni o‘rgatadi
- Uy sharoitida xavfsizlik, sanitariya va dezinfeksiya choralari, yozma hisobotlar yuritadi

Ushbu kurs orqali uy hamshirasi:

- **Kasbiy javobgarlik, insonparvarlik, muloqot madaniyati, sanitariya-gigiyena va axborot maxfiyligi** kabi qadriyatlarni egallaydi
- **Bemor va oila a‘zolari bilan ishonchli aloqani yo‘lga qo‘yadi**
- Uy sharoitida **samarali, xavfsiz va huquqiy asoslangan tibbiy xizmat ko‘rsatadi**

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Asosiy mahalliy adabiyotlar:

1. **Raximov M.A.** – *Hamshiralik ishi asoslari*, Toshkent tibbiyot akademiyasi, 2021
2. **O‘zbekiston Respublikasi SSV** – *Patronaj va uy sharoitida tibbiy xizmat ko‘rsatish bo‘yicha yo‘riqnomalar*, 2020–2023
3. **O‘zbekiston Respublikasi SSV buyrug‘i №60, №272, №160** – *Birlamchi va patronaj xizmatlar reglamenti*
4. **Tibbiyot kollejlari o‘quv-metodik qo‘llanmalari** – *Hamshiralik ishi, gigiyena, bolalar parvarishi*, 2019–2022

Xalqaro adabiyotlar va tavsiyalar:

5. **WHO – World Health Organization**
 - *Home-based care guidelines for health workers*, 2021
 - *Postnatal care for mothers and newborns*, 2022
 - *Infection prevention and control at home*, 2020
6. **CDC – Centers for Disease Control and Prevention**
 - *Guidance for Home Health Nursing Practice*, 2021
 - *Preventing Pressure Ulcers in Home Care*, 2020
7. **Nursing Times / Elsevier Clinical Skills**
 - *Community and Home Nurse Training Toolkit*, 2022
 - *Palliative and long-term home care standards*, 2021

Elektron manbalar:

8. elib.tma.uz – Tibbiy elektron kutubxona
9. my.med.uz – Uy tashrifi va nazorat hujjatlari tizimi
10. who.int – Rasmiy sog‘liqni saqlash standartlari va qo‘llanmalari